

МИЗЕНАБИМ

Уште не му се веруваше, а и никому не му беше јасно како стигна доведе. Дали беше погодил лош час во кој сите клетви, молитви и желби се исполнуваат или некој сето тоа зад грб му го сплете, никој не знаеше, а и не знам дали се дозна некогаш.

Се движеше со бавен, самоуверен чекор, како да беше убеден дека сето ова е шега, дека некој сака да си поигра со него, дека вакви случки може да има само во книгите и на ниедно друго место. Такви необични работи, како да се разбудиш среќен, а да завршиш со смрт, се можни само во литературата. Да си легнеш човек, да се разбудиш инсект. Не, не. Тоа не беше можно. Затоа и се движеше со бавен чекор бидејќи чекаше да заврши овој театар, не дека му беше страв. Знаеше дека нема од што да се плаши бидејќи утрото кога се разбуди, беше среќен и единствените грижи што ги имаше беа што ќе му приготви мајка му за појадок и дали ќе има во доволна количина бидејќи последните неколку утра чувствуваше дека не го задоволува сосема својот глад. Мајка му велеше дека дури напротив, секое утро сè повеќе јаде. Колку беше среќен што ја имаше мајка си. Не дека татко му не го сакаше, но мајка си е мајка. „По сонцето сигурно најсветла работа на светот се мајкините очи, нејзината безмерна љубов“, си мислеше често.

Додека размислуваше за тоа, една мува почна да брмчи над неговата глава, неколкупати слетувајќи му на носот. Тој ја бркаше, таа се враќаше. Почна дури нервозно да ја брка, неколкупати напразно мавајќи во воздух, обидувајќи се да ја фати. Тогаш почна сè. Односно, сè почна кога рече: „Ако има нешто подосадно од мува, јас глава сечам!“.

Само што ги изговори тие зборови, кои како да беа таен код за некој друг свет, вратата широко се отвори и низ неа се втурнаа двајца луѓе, кои го фатија, го кренаа од креветот не дозволувајќи му ниту да се облече и го зедаа со себе.

Го однесоа кај некој што се претстави како Прокофиј. „Прокофиј. Јас сум Прокофиј од *Муви* на Иван Алексеевич Бунин, сигурно сте слушнале за мене“, рече гордо средовечниот човек, кој лежеше во постелата до печката. Му стана малку непријатно што човекот лежеше, а тој стоеше до него.

Откако се претстави, сфати дека човекот што лежеше беше болен. Атрофија на мускулите на нозете. „Па, тоа што ви се случило е страшно!“, му рече бидејќи не знаеше што да одговори на прашањето од каде доаѓа тој. „Да не доаѓате од *Преобразба*, оти само таму може да се случат такви чудни работи како што ви се случиле вам?“ Првпат слушна за тој град или место, се засрами поради тоа, па затоа повторно рече: „Па, тоа што ви се случило е страшно!“

„А, јас пак, мислам дека тоа што ви се случило вам е страшно! Не, господине, тоа вие така само си мислите. Тоа само така вам ви се чини бидејќи сте здрав. Но, кога би се разболеле како мене, што би сториле? Подеднакво би лежеле. Разбирливо е еден млад човек да настојува да се утеша со различни нешта, да се збогати, да се покаже пред луѓето, а штом еднаш ќе легнеш, им се радуваш и на мувите. Ете, вие се трудите како нешто подобро да смислите, а јас како повеќе муви да убијам, ќе речев дека сум *Господарот на мувите*, да не беше веќе зафатено“, потсмешливо заврши Прокофиј.

Спомнувањето на мувите го потсети на неговиот утрински спокој што беше нарушен токму од мува и понатаму почнаа да се случуваат чудните нешта.

Сè уште не знаеше што бара овде, па го замоли Прокофиј да му објасни зошто е тука бидејќи е гладен и мајка му веќе сигурно го чека да појадуваат. „Се плашам дека појадокот ова утро ќе го пропуштите бидејќи го чекаме Червјаков, а тој сигурно ќе доцни бидејќи повторно отишол кај Брижалов дома.“

„Не знам кој е Червјаков и зошто треба да го чекам, но можам да се вратам подоцна“.

„Тоа е тажно, толку млад човек да не знае кој е Червјаков, но имате време, Чехов никаде не бега, тој е бесмртен.“

Не разбираше што зборува човекот. Ништо од тоа не сфати, но реши да не прашува бидејќи му изгледаше дека Прокофиј, најверојатно поради болеста, кажуваше неповрзани работи. Откако поседоа малку во тишина, повторно го почна тој разговорот, обидувајќи се да го прикрие звукот на своите изгладнати црева. „А што ќе ни е Червјаков? Ако треба нешто да ви се помогне, можам и сам, кажете само што ви треба.“

„Не го чекаме за мене да ми помогнете, го чекаме за вас бидејќи е тој најважниот доказ во вашиот случај.“

Повторно не сфаќаше за што зборува Прокофијев. Како да го читаше „Улис“ првпат и сè да разбираше, а ништо да не му беше јасно. Прокофиј го забележа збунетиот израз на неговото лице, па за да го утеша, му рече да не се грижи, дека првпат ќе му се даде право тој да си го избере името, бидејќи таква приказна како неговата досега не постоела, сам да си пресуди човек. Дури и тој, кој видел многу работи, ваков случај досега не видел.

Само што му го кажа тоа, низ вратата како виулица влезе Червјаков, кој им кажа на двајцата да побрзаат бидејќи нема многу време, дека мора повторно да отиде кај Брижалов и уште еднаш да му се извини. Го праша Прокофиј што треба да направи и, откако тој му рече накратко да ја раскаже случката со Брижолов, како случајно кивнал и го исплкукал, му рече дека е слободен да си оди. Го праша Червјаков зошто му ја раскажува нему оваа приказна, кога не го ни познава Брижолов, а Червјаков не се ни сврте кон него, како да беше глув за неговиот јазик.

Откако Прокофиј прочепка низ некои книги запишувајќи нешто, се поткрена во креветот, го прочисти грлото и со свечен глас рече: „Според доказите, ве прогласувам за виновен. Казната е гилотина!“ И се втурнаа повторно двајцата што претходно го изнесоа од неговата соба, а го донесоа овде. „Немате простор за

жалба бидејќи доказите се тие. Секогаш кога некој сам ќе си ја каже казната, нема право на жалба. Како доказ го наведувам вашиот исказ 'Ако постои нешто подосадно од мува, јас глава сечам', а Червјаков покажа дека постои. Судијето го прогласувам за завршено", заврши Прокофијев и среќен се врати на тепањето муви, кои летаа и лазаа по неговото тело.

„Кога му се суди на еден човек, колку е тоа можно, слепо да не се гледа само на еден дел од неговиот живот, за што можеби тој самиот нема никаква вина!“, се бранеше, но Прокофијев воопшто не се трудеше да го слушне.

И еве сме овде, со тој бавен чекор како што го опишавме на почетокот, чекајќи да се случи нешто што ќе го заврши ова што му се случува. Чекаше да притрча мајка му од некаде или некој од насобраните гледачи и следачи да почне да се смее, да каже дека ова е само игра, дека може да си оди дома, уште е рано, мајка му го чека со појадокот. Или во краен случај барем да се разбуди и сето ова да биде само сон, иако затоа имаше најмалку надеж бидејќи ја чувствуваше топлината од сонцето што му маваше директно во очи.

Како што се доближуваше, сè повеќе ги слушаше гласовите на луѓето што му довикуваа „Засекогаш откажи се од надеж!“, само не можеше да ги види нивните лица поради сонцето. Ништо не гледаше од него. Кога веќе му го ослободи погледот, пред себе ја виде само гилотината. Последниот глас што го слушна и го запамети беше: „Барем нека се вика Мерсо!“. Во позадина се слушаа и други имиња со кои го нарекуваа, но ниту едно не беше неговото.

„Проклет да бидам, никој не ми го знае ниту името. Тажно, пријателе, тажно кога ти сè уште си жив, а некој те испишал. Кога ти постоиш, а те судат и осудуваат не знаејќи ти го ниту името, ниту презимето, ниту од каде доаѓаш. Кога ти се браниш, им зборувааш, а тие се однесуваат како твојот јазик да не постои, како да не го слушаат, како да се глуви за него!“

Кибела